N°. 66. A°. 1832.

SURINAAMSCHE COURANT.

DONDERDAG DEN 16den AUGUSTUS.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

NEDERLANDEN.

BREDA, den 4 Junij.

In de *Messager des Chambres*, leest men het volgende:

Ten gevolge van overeenkomsten tusschen de Pausselijke en Fransche regeringen is de volledige aftogt der vreemde troepen uit de Kerkelijke staten, voor eenen korten tijd uitgesteld, doch een deel der Fransche bezetting heeft Ancona reeds verlaten; de troepen der beide mogendheden zullen het gelijktijdig ontruimen, inmiddels worden de processiën door Fransche soldaten en krijgsmuzijk verzeld. Deze is eene uitkomst gelijk wij voorspeld hebben, de inschikkelijkheid, het gemis aan middelen, de vrees, worden beurtelings en volgens de bijzondere begrippen der beoordeelaars, als de oorzaken van de vredelievende staatkundige stelsels der mogendheden opgegeven, welke de eigenlijke beweeggronden van deze steeds voortdurende verstandhouding ook mogen zijn, worden immers de rampzalige gevolgen van oorlog voorgekomen; en hoe de zoogenaamde eer en waardigheid van deze of gene natie, zich door zoodanige handelwijze gekrenkt moge gevoelen, moeten wij nogtans die menschlievende staatkunde, dewelke steeds den krijg afweert, huldigen.

De Duitsche bladen behelzen, omtrent den staat der zaken in Sijrie onderscheidene bijzonderheden. In eenen brief uit Alexandrie, welke zeer den invloed betreurt dien deze toestand der zaken op den handel moet hebben, leest men de volgende berigten nopens den loop der gebeurtenissen:

«De veldtogt in Sijrie gaat slepend voort en in geenen deele naar den wensch van onzen onder-koning. Voor eenige dagen had *Ibrahim* drie battaillons gekommandeerd, om door de geopende bres in Acre te dringen, doch deze aanval werd met de grootste wanorde gedaan; het ontbrak volstrekt aan goede aanvoerders. De troepen bevonden zich tusschen de twee omwallingen der vesting zoodanig ingeklemd, dat zij van hunne wapenen geen behoorlijk gebruik konden maken. Men verhaalt dat de troepen van *Abdallah* slechts geringen wederstand geboden hebben en desniettemin is Acre niet ingenomen geworden. Volgens de berigten had *Abdallah*, tusschen de beide muren der stad, verscheidene vaten buskruid verdeeld, en dezelve, toen de Egyptenaars binnendrongen, doen springen. Dit bragt hen in den waan, dat de stad ondermijnd was; zij namen derhalve in groote verwarring de vlugt, en de troepen van Acre namen dit oogenblik te baat, om hen met zwaar verlies naar buiten te dringen. Overigens moeten de Egyptischen soldaten veel moed getoond hebben en het mislukken der onderneming wordt eeniglijk toegeschreven aan de ongeregeldheid, met welke de aanval geheurde. *Ibrahim* was aanvankelijk voornemens eenen tweeden storm te wagen; dagelijks waren wij in verwachting het gevolg daarvan te vernemen, doch laidens nadere, uit het leger ontvange berigten, heeft hij besloten, alleen een korps van observatie voor Acre te laten en het grootste gedeelte zijner armee te doen voortrukken naar Balbek, om de passen door het gebergte te bemagtigen, alvorens de troepen des Sultans aankomen. Hier maakt men toebereidselen tot verdediging van onze haven; de vloot en tien branders, die door Grieksche matrozen bestuurd worden, zijn bijna volkomen zeilklaar.”

De opper-bevelhebber *Hussein*, die bevel ontvangen had om dadelijk naar het leger te vertrekken, zou binnen weinige dagen opbreken. Van de aldaar verzamelde troepen moet reeds een groot gedeelte bevel ontvangen hebben, om vooruit te trekken naar Aleppo en zich met de krijgsmagt van den stadhouder dier plaats te vereenigen. Men wist te Konstantinopel dat het opperhoofd der Drusen van den berg Libanon, Emir Reschir zich thans openlijk voor *Mehemeds* belangen verklaard had, doch daarentegen zou de tweede Drusen-vorst, Emir *Scherif*, die in gedurigen onmin met den onder-koning leefde, de zaak der Porte omhelsd en zich bij den Pacha van Aleppo gevoegd hebben. De uitrusting der Turksche vloot scheen intusschen minder gevorderd dan die der armee, en men dacht niet, dat zij voor over eene maand de haven van Konstantinopel zou kunnen verlaten. Bij het arsenaal ligt ook een Egyptisch oorlogschip ten anker, hetwelk een gelastigde der Porte uit Alexandrie terug gebragt heeft, en omtrent hetwelk men niet gelooft, dat het verlof bekomen zal, naar Egypte terug te keeren. Zeer veel indruk heeft de omstandigheid, onder de geloovigen te Konstantinopel gemaakt en hen zoo zeer tegen de Egyptenaars verbitterd, dat de naar Mekka bestemde karavaan van pelgrimmen naar Aleppo terug geroepen heeft moeten worden, zoodat de heilige bedevaart dit jaar geene plaats zal hebben.

Men vestigd weder de aandacht op een verslag van de engelsche bank; de zeer gewigtige onderhandelingen, waartoe de verlenging van derzelver octrooi, aanleiding heeft gegeven, zullen daardoor min of meer toegelicht worden, thans berust het geheele, zoo wel financiële, als commerciële stelsel van Groot-Brittanje op die instelling, en welken afkeer men hier te lande ook tegen een op papieren geld berustend stelsel hebben moge, zoo heeft nogtans dat land deszelfs uitgebreide handel, fabriekwezen en algemeene nijverheid, aan dat stelsel te danken; nuttige ondernemingen, zoo wel als bezuiniging, voor zoo veel het *crediet* en het verbruik der edele metalen betreft, zijn daardoor op eene uitmuntende wijze bevorderd geworden.

MENGELINGEN.

OPLOSSING DER *LOGOGRIPHEN* EN *CHARADEN*, zie N°. 61.

1. *Duisternis.* 2. *De andere helft.* 3. *Domkop.*

DE OPSTAND DER BELGEN ONDER KEIZER *JOZEF II.*

Het schijnt wel, dat wij bestemd zijn, om slechts door ondervinding wijs te worden. Waar de oefening met het onderrigt niet gepaard gaat, daar moge het zaad der kennis bloemen voortbrengen, in welke men zich verlustigt, voedzame vruchten worden er schaars van geplukt. Zoo gaat het met de geschiedenis zelve, die anders als eene tweede ondervinding mag gerekend worden, bij welke wij als deelnemende toeschouwers alles opmerken, wat den mensch, naar het uitwendige en naar het inwendige, pleegt te wedervaren. Ook dat schouwspel treft ons wel, en schenkt ons een veelzijdig, afwisselend vermaak, ja stelt ons in staat, met velerlei schijn van wijsheid, over het lot, de natuur en dwaasheid des menschen te redeneren; vormende inzonderheid staatkundigen, die de toekomst van elk land en volk uit deszelfs inrigtingen, omstandigheden en misslagen op een haar durven voorspellen. Maar, al dingen wij ook op de praal dezer wetenschap geen' penning af, zij is het evenwel niet, welke ieder mensch behoeft, die hem, ten aanzien van zijn eigen hart en wandel, in wezenlijke volkomenheid doet vorderen. Enkele groote en buitengewone zaken loopen ons inzonderheid in het oog; maar het groote en buitengewone komt natuurlijk zelden voor, en de lessen, hieruit voor ons te trekken, zijn van verwijderd belang. Wanneer wij daarentegen tooneelen voor onzen geest zien gebragt, die met onze ondervinding eene blijkbare overeenkomst hebben; wanneer wij het verledene of elders gebeurde met tegenwoordige of eigene lotgevallen kunnen vergelijken, ja tot deze vergelijking van zelven en onwederstaanbaar worden genoopt, — dan ontvangt de geschiedkundige voordragt, zelfs van min belangrijke gebeurtenissen, voor ons geest en leven; even als de beschouwer eener kunstgalerij bij een bekend landschap, bij de beeldtenis eens hooggeschatten vriends langer vertoeft, tot de kleinste trekken toe opmerkt, en een geheel eigen genoegen ontwaart.

JOZEF, een wijsgeer op den troon, maar, gelijk vele wijsgeeren, meer lettende op hetgeen hem wenschelijke verbetering toescheen, dan op de moeijelijkheden en gevaren, die van alle verandering onafscheidbaar zijn, legt zijne oogmerken en bedoelingen, in een staatsstuk van later tijd, aldus open: »Wegens de klagten, die, gedurende ons verblijf in de Nederlanden van alle kanten tot ons kwamen, hadden wij, na rijpe overweging, besloten, de bronnen daarvan te stoppen, waartoe wij in den jare 1787, verscheidene beschikkingen maakten, van welke echter niet eene, regtstreeks nog zijdelings, ten oogmerk had, eenige inbreuk op de vrijheid of het eigendom van iemand onzer onderdanen te maken, overtuigd zijnde, dat geen bewijs van voorregten, der natie door ons of onze voorgangers toegestaan, en zelfs bezworen, ons verpligten kan, onder den onbepaalden naam van oude gebruiken, door die privilegiën bevestigd, misbruiken in stand te houden, blijkbaar strijdig met het algemeen geluk en de tegenwoordige orde van zaken: wij wilden den al te langzamen en kronkeligen gang der regtsgeleerde vormen bekorten, een veronderd stelsel van wetgeving, tot meerder welzijn van alle klassen van eigenaars, zuiveren, eene meer werkzame policie oprigten, om de burgers tegen het misbruik van allerlei gezag, hetzij van onze ambtenaars, hetzij van die onzer onderhoorigen, te beschutten; voorts het gebruik der kloosterlijke en kerkelijke stichtingen, tot wezenlijke verzachting der lijdende menschheid aanwenden, en een beter lot aan die belangrijke klasse der kerkelijke verzekeren, welke zich met ijver aan de moeijelijke pligten der in alle opzigten zoo belangrijke zielzorg toewijden; eindelijk, de nationale opvoe-

ding, door middel van een nieuw stelsel en eene verouderde algemeene inrigting van de studiën en het openbare onderwijs in de steden en op het land verbeteren.

Te dezen einde begon hij met sommige belangrijke veranderingen in geestelijke zaken; onder anderen, dat de toekomstige leeraars niet meer aan de Bisschoppelijke Seminariën, maar aan de algemeene kweekschool te Leuven opgerigt, of aan de hulpschool te Luxemburg, zouden worden onderwezen; terwijl zij slechts, na aldaar vijf jaren te zijn geweest, onder opzigt der Bisschoppen praktikaal zouden mogen worden opgeleid, tegen al het overige werden plegtige betuigingen gedaan. Maar dit vond dadelijken tegenstand; de kweekelingen sloegen tot oproer over; en, schoon de Keizer het werk, bij herhaalde maatregelen, met gepastheid doorzette, het droeg weinig vrucht; het getal der leerlingen bleef klein, en het ongenoegen door en van wege hooge en kloosterlijke of andere onkundige geestelijken onder het volk verspreid, niet gering.

Vervolgens werd ook de hand aan het regterlijke en burgerlijke bestuur geslagen. Drie raden, van ouds bestaande, werden tot één versmolten, en negen intendanten over even zoo vele geheel nieuwe afdeelingen des lands aangesteld. Dan, terwijl de oude constitutionele vormen hieronder inderdaad leden, werden overal de magt en voordeelen van onderscheidene bijzondere personen daardoor aanmerkelijk besnoeid. De tijd was daar, dat de algemeene staten, volgens gewoonte, moesten bijeenkomen, om aan het keizerlijk bewind den jaarlijkschen onderstand toe te staan. Men weigert denzelven, op grond van schending der bezworene regten, ja wordt door de voordragt van een stuk des advocaats VAN DER NOOT, vol oneerbiedige taal jegens den Keizer, tot de hoogste geestdrift opgewonden.

Wat het volk betreft, wij vinden daaromtrent de volgende aanmerkingen. Het waren misschien minder de wezenlijke of vooronderstelde inbreuken, door den souverein op de constitutie gemaakt, die hetzelve ontrusten, dan wel de geruchten, door opruijers verspreid. Wat raakten der menigte de vormen des bestuurs, waarvan zij de beginselen zoo min als de voor of nadeelen kende, in het algemeen in zaken van staatshuishoudkunde en burgerlijk bewind hoogst onervaren zijnde? De aanleggers gevoelden dus, dat men de mindere klassen door redenen moest in beweging brengen, meer geschikt om haar eigenbelang te treffen. Met dat oogmerk verspreidde men, dat de Keizer in de Nederlanden de opschrijving tot den krijg, benevens de belasting van 40 ten 100 op goederen, renten, nijverheid en handel, wilde invoeren, en dat de Belgen voortaan stonden behandeld te worden, niet volgens de wettige vormen van bevoegde regtbanken, maar naar de willekeurige uitspraak der intendanten. En deze hatelijke vertellingen bragten eene vreesselijke beweging onder het volk.

(Het vervolg hierna.)

ALLERLEI.

Men vroeg eenen landman, hoe de Franschen zich bij hunnen laatsten doortogt in zijne landstreek gedragen hadden. « O als kinderen,” zeide hij, « al wat zij zagen wilde zij hebben.”

Een koopman wilde van eene dame voor het haar sedert verscheidene maanden geleverde blanketsel betaling hebben. De dame nam deze maning zeer kwalijk op, en bezigde zelfs harde woorden. « Gij vergist u, mevrouw,” zeide de koopman, « indien gij mij als uwen bediende behandeld, want ik draag niet uwe kleuren, maar gij de mijnen.”

UITTREKSEL VAN EEN PAAR BRIEVEN, GESCHREVEN UIT *PARIJS*.

In de groote wereld, even als in deze kleine, *Parijs*, is men reeds dagelijks gewend, om hooggespannen verwachtingen of geheel te leur gesteld, of verre overtroffen te zien. In dit laatste geval ben ik — reeds vrij ongeloovig aan alles, wat de bazuin der nieuwstijdingen vooruit verkondigt — met het Museum der Oudheden, hetwelk dezer dagen geopend werd. Hoe gering mijne verwachting daarvan was, meldde u een mijner vorige brieven; en dus moet ik bekennen, dat ik bij mijne intrede eenige minuten lang verbaasd stond. Deze reeks van zalen — daar zijn er zestien — nieuw opgeschilderd eenigen geheel nieuw, en in marmer en verguldsel met even veel pracht als smaak versierd; in dezelven de stand- en borstbeelden, *basreliefs*, praalgraven, zuilen, enz. in een schoon licht en in de beste orde geplaatst, waarbij geen ander grondbeginsel, dan eene voordeelige en treffende werking der stukken, tot regel werd genomen. Waarlijk een schoon en grootsch gezigt! hetwelk de Franschen, uit een beleedigd eergevoel, noopt om staande te houden: « Dat er in Europa, en zelfs in het Vaderland der kunsten, ja, wat nog meer is, in het Vatikaan, geene verzameling van oudheden zij, gelijk aan deze in rijkdom, schoonheid en orde van plaatsing. Dat de verbondene Mogendheden aan deze verzameling eene weldaad hadden bewezen, door dezelve van deze *peurils colifichets* en *debris informes*, waaruit het vorig Museum grootendeels bestond, weder te bevrijden.”

Het is bekend, dat de Franschen bij alles hunne *bonne mine à mauvais jeu* weten te maken! En toch is deze verzameling, zoo als zij thans is, behalve eenige stukken, welke door vorige Koningen gekocht zijn, b. v. de waarlijk zeer schoone DIANA *van Fontainebleau*, uit de tijden van FRANS DEN I, en andere, voornamelijk en grootendeels met vreemde vederen versierd. Zoo hebben ook de Romeinsche Kommissarissen den beroemden Riviergod, *Tiber*, en eenige andere kolossen laten staan, welke moeijelijk te verplaatsen waren.

Vooral echter is de beroemde verzameling der Oudheden van BORGHESE hier gebleven, en verheerlijkt het Fransche Museum door den vechtenden *Gladiator*, den ouden Boschgod met den kleinen BACCHUS, den *Hermaphrodiet*, den MARSIAS, de groote Borghesesche Vaas, eenen schoonen *Torso* van den Olympischen JUPITER, en vele andere meesterstukken. Voorts zijn nog eene kolossale Muse, de zoogenaamde PALLAS van *Velletri*, GERMANICUS, JASON en andere, de hoofdsieraden van het Museum. Men schat het geheele getal van stand- en borstbeelden alleen op tachtig stuks, behalve de *basreliefs* en ander beeldwerk. Het getal der geheele verzameling, wanneer zij eens voltallig zal zijn, wordt op 400 stukken geschat.

Toen ik de voormalige Zaal van APOLLO naderde, worstelde ik langen tijd met mijne vrees voor het omzien naar de nis, waar eertijds die Goddelijke stond. Zijne plaats is vervangen door de wezenlijk zeer schoone DIANA *van Fontainebleau*, welke men ook aan PRAXITELES toeschrijft en eene treffende gelijkheid met haren goddelijken broeder heeft. Deze zaal wordt thans ook naar haar genoemd, zoo als de voormalige zaal van LAOKOÖN naar den *Centaur*, welke door eenen jongen BACCHUS geboeid wordt. Tot vermeerdering dezer verzameling hebben alle Koninklijke paleizen en tuinen, waarin nog iets soortgelijks was te vinden, derzelver bezitting moeten afstaan.

HET WAAR GELUK.

Wie, met het *levenspak* beladen,
Trof op de onzek're kronkelpaden
Steeds bloemen, nimmer doornen aan?
Wiens boezem kende nimmer smarte?
Wien sloeg van wellust steeds het harte?
Wie plengde nooit een' bitt'ren traan?

Ach! wie de heilzon eens zag blinken,
Zag haar ook wel ter kimme zinken;
De glans verdween, die haar omgaf:
Ligt stortte een pand van hem ten grave,
Of loeide een noodvlaag om zijn have,
Die haar verstrooide als vlugtig kaf.

Geen sterv'ling was ooit zoo verheven,
Dat hem geen slag van 't lot deed beven.
De rieten stulp en 't vorstlijk hof
Staan open voor een reeks van plagen;
En wie een diadeem mag dragen,
Is ook een broze zoon van 't stof.

Daar zijn er, die, met reuzenkrachten,
Fier elken storm van 't lot verachten,
En, van hunne eigen deugd bewust,
Wat ook die stormen mogten sloopen,
In de eeuwigheid herstelling hopen,
Op God en Zijn bestuur gerust.

Daar zijn er, die het juk der zorgen
Wel torschen, van den vroegen morgen
Tot in den laten avondstond,
En toch met opgeruide zinnen
Aan elke nieuwe taak beginnen,
Die hier han hand' te werken vond.

ô! zalig hij, die, hier beneden;
Zijn hart, met *Lot* en *Stand* tevreden,
Steeds kalm voelt slaan in reine borst;
Die, bij zijn gade en kroost gezeten,
De praal der wereld kan vergeten,
En nooit naar rang en weelde dorst!

Hij stijg' nooit in een' staatsiewagen,
Die and'ren naar 't paleis mag dragen,
Waar vleitaal den Monarch begroet:
Hem drukken band noch ridderkruisen;
Hij voelt door al zijne aders bruisen
Een rein en onverbasterd bloed.

Ver van de pracht der hofgewelven,
Blikt hij tevreden in zichzelven,
En viert den luister der Natuur.
Wat goud behield zijn' glans en waarde,
Wanneer hij op *Aurora* staarde
Aan 't schitt'rend oostelijk azuur?

Eens, als zijne ouders, zacht ontslapen,
Versiert zijn graf geen ad'lijk wapen:
Op aardsche grootheid nooit belust,
Behoeft zijne asch geen praalgesteente,
Waaronder menigwerf 't gebeente
Van magtige onverlaten rust.

FILOZOFIE EN NATUUR.

Dewijl, 't geen een Professor spreekt,
Tot elk niet door kan dringen,
Waakt moederlijk Natuur, en kweekt,
En zorgt, dat nooit een schakel breekt,
En dat geen hoep kan springen.
Zoo lang, tot Wijsbegeerte alleen
Den bouw der Wereld houdt ineen,
Houdt zij, wat eens is opgerezen,
Door honger en door liefde in wezen.

ADVERTISSEMENTEN.

A. SALOMONS, *Vendumeester*, zal *MORGEN MIDDAG*, ten Sterfhuize van de Wed. BREDERODE, Verkoopen: de Negerin, genaamd *Louisa*; aankomende C. A. ZEGELAAR.

Paramaribo den 15 Augustus 1832.
H. SCHOUTEN.

VENDU:

Van diverse *WINKELWAREN*, *STUKGOEDEREN*, &c., op Morgen namiddag om 4 uren, ten Pakhuize van de geëxisteerd hebbende *FIRMA* van de Heeren FERRIER, PARRY & Co.

M. A. KEYSER, zal *MORGEN*, op *VENDU* Verkoopen: Provisiën, Stukgoederen, Wane Planken, vaatjes *Schoenmakers Pik*.

*** Ter dezer Drukkerij is gedrukt en te bekomen:

1ste, 2de, 3de en 4de *SPELBOEKJES*, voor *eerstbeginnende* en *verdergevorderde* LEERLINGEN; door *H. WESTER*.

GRONDSLAG tot de LEESKUNST.

PLANTAADJE-REGLEMENTEN, voor Binnen- en Buitenlandsche Alarm.

Fijn Postpapier met zwarte randen.

Gedrukt te *Paramaribo*, bij de Erven J. BRINK.